

PODRŠKA REPUBLIKE AUSTRIJE BOSNI I HERCEGOVINI U OKVIRU KESS-A/OESS-A U PERIODU OD 1992. DO 1995. GODINE

Pregledni naučni rad

UDK: 323(497.6):341.81(436)"1992/1995"

DOI 10.51558/2712-1178.2021.7.2.115

Dr. sc. Ahmed Omerović

Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona

e-mail: ahmed.omerovic@yahoo.com

SAŽETAK

U ovom radu je prikazana podrška Republike Austrije Bosni i Hercegovini u okviru KESS-a/OESS-a. Naime, Bosna i Hercegovina se nakon međunarodnopravnog priznanja 1992. godine suočila sa snažnom agresijom. A podrška koju je Republika Austrija pružala Bosni i Hercegovini temeljila se na međunarodnopravnim principima.

Na sjednicama organa KESS-a/OESS-a donesene su mnoge odluke u vezi sa stanjem u Bosni i Hercegovini. U kontekstu toga austrijski zvaničnici su tokom raspravljana organima KESS-a/OESS-a zagovarali podršku Bosni i Hercegovini. U formalnom smislu Austrija je pokrenula više mehanizama KESS-a/OESS-a kako bi ukazala na rat koji se provodio protiv Bosne i Hercegovine i njegove posljedice po civilno stanovništvo.

Ciljevi austrijskog angažmana u korist Bosne i Hercegovine u okviru KESS-a/OESS-abili su: smanjenje patnji civilnog stanovništva uslijed agresije, zaustavljanje destrukcije bosanskohercegovačke državnosti i okončanje rata mirovnim sporazumom. Svi navedeni ciljevi za koje se Republika Austrija zalagala bili su u skladu sa međunarodnim pravom. Republika Austrija je dala svoj doprinos i u misijama koje je navedena organizacija realizirala u Bosni i Hercegovini.

Nakon postizanja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini 1995. godine Republika Austrija je podržala implementaciju zadataka civilne i vojne prirode koji su povjereni OESS-u.

Ključne riječi: međunarodno pravo, međunarodni odnosi, međunarodne organizacije, KESS, OESS, Republika Austrija, Bosna i Hercegovina

Uvod

U ovom radu ćemo analizirati podršku koju je Republika Austrija pružala Bosni i Hercegovini u okviru Konferencije za evropsku sigurnost i saradnju (KESS), odnosno Organizacije za evropsku sigurnost i saradnju (OESS).

Na početku ćemo obraditi položaj međunarodnih organizacija u međunarodnom pravu, a potom ćemo navesti i klasifikaciju međunarodnih organizacija na osnovu relevantnih kriterija. Također ćemo ukratko prikazati nastanak i razvoj KESS-a/OESS-a.

Period koji ćemo istraživati u ovom radu predstavljaju dešavanja od 1992. do 1995. godine, odnosno od međunarodnopravnog priznanja Bosne i Hercegovine kao nezavisne države (a što se vremenski poklapa i sa početkom agresije na ovu državu) do kraja 1995. godine (kada je okončan rat potpisivanjem Mirovnog sporazuma). Shodno tome, ukratko ćemo prikazati i zašto se Republika Austrija snažno angažovala da podrži Bosnu i Hercegovinu u ovom periodu.

Pored toga što ćemo detektovati formalne odluke koje je Republika Austrija podržavala na organima navedene organizacije, prikazat ćemo i učešće Austrije u misijama koje su provođene u okviru KESS-a/OESS-a. U ovom članku ćemo elaborirati i obaveze koje je OESS preuzeo u pogledu provođenja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Pored istraživanja austrijskog angažmana u korist Bosne i Hercegovine u navedenoj evropskoj regionalnoj međunarodnoj organizaciji, jedna od intencija ovog rada je i da djelimično prikaže složene međunarodne odnose iz tog perioda.

Pojam i klasifikacija međunarodnih organizacija

Savremena međunarodna saradnja i sistem međunarodnog prava zasnovan je na suverenim državama, ali se one više ne mogu zamisliti bez međunarodnih organizacija. Uz sve veću globalnu i regionalnu povezanost, međunarodne organizacije predstavljaju dobar mehanizam za stalnu saradnju između država i efikasnije sredstvo za rješavanje mnogih pitanja.¹

---

¹ Dimitrijević, V. et al. (2007), *Osnovi međunarodnog javnog prava*,

U smislu definisanja međunarodnih organizacija, možemo kazati da je to formalna institucionalna struktura koja prelazi nacionalne granice, a ostvarena je multilateralnim ugovorom između država nacija u cilju postizanja određenih specifičnih zajedničkih interesa iz bilo koje sfere društvenog života.²

Pravo međunarodnih organizacija je dio međunarodnog prava koje se prvenstveno bavi međunarodnim organizacijama kao subjektima međunarodnog prava. A iz toga proizilazi da su predmet ovog dijela međunarodnog prava međunarodne, odnosno međuvladine organizacije. U okviru navedenog, ovaj dio prava se bavi odnosom država osnivača organizacija prema tim organizacijama i suprotno - odnosom organizacija prema osnivačima, odnosom međunarodnih organizacija prema drugim državama članicama i nečlanicama, prema drugim međunarodnim organizacijama kao i prema ostalim subjektima međunarodnog prava. Pravo međunarodnih organizacija je pisano, zbog pisanog karaktera akata kojima se osnivaju međunarodne organizacije, zatim je ugovorno jer je ono sadržano u ugovoru kao osnivačkom aktu međunarodnih organizacija.³

Klasifikaciju međunarodnih organizacija možemo izvršiti na osnovu četiri kriterija. 1) Sa stajališta međunarodnog prava najvažnija je podjela *na vladine* (to jest međuvladine) i na *nevladine* međunarodne organizacije. 2) Po obimu nadležnosti, uslovno kazano, sve međunarodne organizacije možemo podijeliti na *opće* i *specijalizirane*. 3) Po geografskom (ili teritorijalnom) djelovanju i po članstvu postoje *univerzalne*⁴ i *regionalne* organizacije. 4) Sa pravnog stajališta među

---

Beogradski centar, 96

2 Čehulić Vukadinović, L. (2016) *Uvod u međunarodne organizacije*, Zagreb, Podgorica: Politička kultura, CID, 16

3 Softić, S. (2012), *Međunarodno pravo*, Sarajevo: DES d.o.o., 155

4 Univerzalnim organizacijama nazivamo sve one koje imaju za cilj da okupe sve države svijeta, i koje su otvorene državama iz svih dijelova naše planete. Organizacija Ujedinjenih nacija danas okuplja sve međunarodno priznate suverene države svijeta, s jedinim izuzetkom, a to je država Vatikan. Slično je i sa Međunarodnom unijom za telekomunikacije (ITU), Svjetskim poštanskim savezom (UPU), Svjetskom meteorološkom organizacijom (WMO) te nekim drugim. Ovdje također spadaju i sve specijalizirane ustanove Ujedinjenih nacija. Prema: Degan, V. Đ. (2006), *Međunarodno pravo*, Rijeka: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, 435

najvažnijim je podjela organizacija po stepenu ovlasti i dometu odluka koje donose njihovi organi.⁵

U ovom radu su nam posebno značajne regionalne organizacije spomenute u klasifikaciji pod trećim kriterijem. Regionalne međunarodne organizacije najčešće su vezane za određeni geografski region gdje države, koje su u neposrednom susjedstvu ili su geografski u blizini, nastoje putem saradnje realizirati neke ciljeve od zajedničkog interesa. Geografska povezanost tu služi kao jasan kriterij koji onda definira regionalnost međunarodnih organizacija. Prema nekim autorima (npr. Clive Archer) međunarodne organizacije regionalnog tipa su svako udruživanje ograničenog broja država, koje povezuju neki zajednički elementi, geografski položaj, te sličnosti u ekonomskom, kulturnom i političkom pogledu. Značaj regionalnih međunarodnih organizacija posebno je istaknut u Povelji Ujedinjenih nacija.⁶ U članu 33. Povelje se navodi:

Strane u bilo kojem konfliktu, čije trajanje može da ugrozi održavanje mira i sigurnosti u svijetu, treba da traže rješenje, prije svega, putem pregovora, istražne komisije, posredovanja i medijacije, arbitraže, sudskog rješavanja, pribjegavanja regionalnim ustanovama ili sporazumima, ili drugim mirnim načinima po sopstvenom izboru.⁷

Ovo znači da se države u rješavanju sporova moraju prvo obratiti organima i institucijama regionalnih međunarodnih organizacija. Ovo također znači da Ujedinjene nacije nemaju nadređen odnos spram regionalnih organizacija. Međutim, u pitanjima mira i sigurnosti regionalne međunarodne organizacije ne smiju biti suprotstavljene univerzalnim principima rješavanja sporova i konflikata propi-

5 Degan, V. Đ. (2006), *Međunarodno pravo*, Rijeka: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, 433-436

6 Čehulić Vukadinović, L., *Uvod u međunarodne organizacije*, 21

7 Charter of the United Nations, The International Law Quarterly, Vol. 1, No. 1/1947, 90-117

The parties to any dispute, the continuance of which is likely to endanger the maintenance of international peace and security, shall, first of all, seek a solution by negotiation, enquiry, mediation, conciliation, arbitration, judicial settlement, resort to regional agencies or arrangements, or other peaceful means of their own choice.

sanih Poveljom Ujedinjenih nacija.⁸

U fokusu ovog rada je evropska regionalna međunarodna organizacija Konferencija za evropsku sigurnost i saradnju, odnosno Organizacija za evropsku sigurnost i saradnju.⁹

Organizacija za evropsku sigurnost i saradnju (OESSION) proizašla je iz Konferencije za evropsku sigurnost i saradnju (KES), koja je 1975. godine održana u Helsinkiju a poslije toga se povremeno sastajala u obliku diplomatske konferencije. Učesnici KES-a, danas članice OESSION-a su sve države Evrope, Kanada i Sjedinjene Američke Države (SAD). Poslije raspada SSSR-a, sve države nastale na njegovoj teritoriji su postale članice. U Helsinkiju je potpisana *Završni akt* (1975) kojim su usvojeni principi međusobnih odnosa učesnika. Osim što je potvrdio principe UN-a i principe nepovredivosti granica, posebno je važno bilo to što je *Završni akt* sadržao i principe vezane za poštovanje ljudskih prava, uključujući slobodu mišljenja, savjesti, vjeroispovijesti i uvjerenja. Odredbe *Završnog akta* iz Helsinkija možemo podijeliti u tri kategorije: prva su vojno-politička i sigurnosna pitanja, druga je saradnja u oblasti ekonomije i nauke, a treća je takozvana humana dimenzija, koja se ticala humanitarnih pitanja (a danas obuhvata pitanja ljudskih prava, vladavine prava i demokratije). Osnovni zadatak ove organizacije danas je preventivna diplomacija, sprečavanje sukoba i postkonfliktna izgradnja. Obaveze iz *Završnog akta* iz Helsinkija su dalje razrađene i proširene *Pariškom poveljom za Novu Evropu* (1990) i drugim dokumentima koji su od tada usvojeni. KES je 1995. godine prerastao u Organizaciju za evropsku sigurnost i saradnju. Specifičnost ove organizacije jeste u tome što nije osnovana međunarodnim ugovorom, nego se zasniva na političkoj saglasnosti država članica, koja je izražena u praksi i kroz političke dokumente. Isto tako, obaveze koje države imaju na osnovu dokumenata OESSION-apredstavljaju političke obaveze, a ne međunarodnopravne obaveze. Međutim, one mogu postati i međunarodnopravne obaveze iz drugih razloga, na

8 Čehulić Vukadinović, L., *Uvod u međunarodne organizacije*, 21

9 Konferencija za evropsku sigurnost i saradnju (KES), engleski Conference on Security and Co-operation in Europe (CSCE), danas Organizacija za evropsku sigurnost i saradnju (OESSION), engleski: Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE). Hajdarević, M. (2007), *Enciklopedijski rječnik diplomacije i međunarodnih odnosa: englesko-francusko-bosanski*, Sarajevo: Connectum, 219

primjer zato što oslikavaju međunarodno običajno pravo ili pokazuju kakvo tumačenje države članice daju svojim ugovornim obavezama koje se poklapaju sa obavezama na osnovu dokumenata OEŠ-a. Glavni organi OEŠ-a su Vijeće ministara (ministri vanjskih poslova), Stalno vijeće (predstavnici država u sjedištu u Beču) i Sekretarijat (na čelu sa generalnim sekretarom). OEŠ ima i Parlamentarnu skupštinu koja ima savjetodavni karakter i čine je predstavnici parlamenta država članica.¹⁰

Podrška Republike Austrije Bosni i Hercegovini u okviru KESS-a/OEŠ-a u periodu od 1992. do 1995. godine

Austrija je iskoristila svoje članstvo u međunarodnim organizacijama da predloži svoje inicijative za rješavanje krize na području bivše Jugoslavije.¹¹ Mnogi prijedlozi Austrije nisu usvojeni na najznačajnijim organima međunarodnih organizacija, a koji su imali za cilj da pomognu Bosni i Hercegovini, posebno civilnom stanovništvu koje je patilo zbog posljedica agresije. Neki prijedlozi su usvojeni ali nisu implementirani. Međutim, sama rasprava o inicijativama Austrije s ciljem pomoći Bosni i Hercegovini informisala je svjetsku javnost o agresiji koja se provodi protiv ove države, te su na koncu ipak neke mjere provedene, iako dosta reducirane.¹²

Nakon izbijanja oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini, Austrija i Mađarska su već 10. aprila 1992. godine u okviru KESS-a upotrebot *Mehanizma za saradnju i konsultacije u hitnim slučajevima* od službenog Beograda zatražile izvještaj i objašnjenje o djelovanju i ulozi Jugoslovenske narodne armije (JNA) u ovoj međunarodnopravno priznatoj

10 Dimitrijević, V. et al., *Osnovi međunarodnog javnog prava*, 121-123

11 Dokument 63, *Schriftliche parlamentarische Anfrage an den Bundesminister für auswärtige Angelegenheiten*, Dr. Alois Mock, betreffend Kriegsverbrechen in Bosnien-Herzegowina, Wien, am 19. April 1993, Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten, *Österreichische außenpolitische Dokumentation* Nr. 4-5/93, Dezember 1993, Außenpolitische Bibliothek, 97-98

12 Außenpolitischer Bericht 1992, Bericht des Bundesministers für auswärtige Angelegenheiten, III-130 der Beilagen XVIII. GP - Bericht, 99

državi.¹³ U aide-mémoireu¹⁴ koji su uputile austrijska i mađarska vlasta je stajalo:

(...) Umjesto zauzimanja neutralnog i uravnoteženog položaja i umjesto sprečavanja eskalirajućeg terorizma, bilo je očito da je JNA opskrbljivala paravojne neregularne grupe oružjem i na razne načine poticala njihove akcije.

Nadalje, objavljeno je da je JNA granatirala stari grad Sarajevo i zauzela grad Kupres nakon teških borbi. Izvedeni su nesporni napadi zračnih snaga na niz sela na jugozapadu Bosne i Hercegovine, kao i na selo Međugorje. Teške bitke su se vodile na području Mostara i Bosanskog Broda. General Milutin Kukanjac javno je izjavio da je JNA zauzela položaje oko Sarajeva.

(...) Austrija i Mađarska smatraju ove događaje ozbiljnim kršenjima principa Završnog akta, posebno principa suzdržavanja od prijetnje ili upotrebe sile, nepovredivosti granica, teritorijalnog integriteta država i mirnog rješavanja sporova. Oni, također, potpuno ignoriraju rezoluciju Vijeća sigurnosti 749 od 7. aprila 1992. godine.

Stoga Austrija i Mađarska traže od JNA da odmah prekine sve borbene i oružane aktivnosti na teritoriji Bosne i Hercegovine i da na ovoj teritoriji prihvati autoritet i upute demokratski legitimisane Vlade Bosne i Hercegovine. (...)¹⁵

---

13 Ibid, 108

14 *Aide-mémoire* (ed memoar) je izvod o nekom pitanju koje je usmeno pokrenuto, odnosno, u kojem se iznosi bitan sadržaj usmenih izlaganja ili razgovora. Time ovaj dokument služi kao vrsta podsjetnika. Ponekad može biti korišten i kao dokument o nekom značajnom političkom pitanju. Po pravilu, ed memoar se ograničava na sažeto izlaganje o činjeničnom stanju ili određenom shvatanju, čime predstavlja jednostranu izjavu. Ponekad se ed memoarom smatra i nota upućena drugoj vlasti radi podsjećanja na neka pitanja, kao i neposredno uručeni memorandum. Iako se na ovaj papir, u pravilu, ne stavlja zaglavlj e i pečat, iz njega treba jasno da se vidi čiji je on izvorno, a predaje se u toku razgovora. (Prema: Hajdarević, M. *Enciklopedijski rječnik diplomacije i međunarodnih odnosa*, 26)

15 Dokument 50, *Aide-Mémoire Österreichs und Ungarns mit dem Ersuchen um Informationen entsprechend Anhang 2 der Zusammenfassung der Schlußfolgerungen von Berlin 1991*,

U skladu sa Aneksom II Berlinskog samita Vijeća ministara vanjskih poslova KESS-a (19. i 20. juli 1991), u kojem su definisani rokovi u vezi sa korištenjem Mehanizma za saradnju i konsultacije u hitnim slučajevima,¹⁶ jugoslavenski odgovor na zahtjev Austrije i Mađarske je stigao 12. aprila 1992. godine.¹⁷ U *aide-mémoireu* iz Beograda stajalo je:

(...) Akcije koje je JNA poduzela u ovom kontekstu bile su odbrambene naravi, a svrha im je bila da zaštititi stanovništvo na teritoriji Bosne i Hercegovine od paravojski, od kojih su mnoge pokre-

---

Helsinki, am 10. April 1992, Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten, *Österreichische außenpolitische Dokumentation* Nr. 3/92, Juli 1992, Außenpolitische Bibliothek, 23-24

(...) Instead of assuming a neutral and balanced position and instead of preventing the escalating terrorism it has been obvious that the JNA has supplied the paramilitary irregular groups with arms and has encouraged their actions in various ways.

Furthermore, it has been reported that the JNA has shelled the old town of Sarajevo and has occupied the town of Kupres after heavy fighting. There were undisputable attacks by the Air Force against a number of villages in the South-West of Bosnia-Herzegovina as well as of the village of Medjugorje. Serious battles have taken place in the area of Mostar and Bosanski Brod. General Milutin Kubanjec has publicly stated that the JNA has occupied positions around Sarajevo. (...) Austria and Hungary consider these events to be serious violations of the Principles of the Final Act, in particular of the Principles of refraining from the threat or use of force, of the inviolability of frontiers, of the territorial integrity of states and of the peaceful settlement of disputes. They are also ignoring entirely Security Council resolution 749 of 7 April 1992.

Austria and Hungary, therefore, urge the JNA to cease immediately all fighting and armed activity on the territory of Bosnia-Herzegovina and to accept, within this territory, the authority and the instructions of the democratically legitimized government of Bosnia-Herzegovina. (...)

16 Bloed, A. (1993) *The Conference on Security and Co-operation in Europe: analysis and basic documents*, 1972-1993, Dordrecht/Boston/London: Kluwer Academic Publishers, 807-815

17 Dokument 51, *Aide-Mémoire Jugoslawiens in Beantwortung des Ersuchens Österreichs und Ungarns* (Dokument 50), Helsinki, am 12. April 1992, Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten, *Österreichische außenpolitische Dokumentation* Nr. 3/92, Juli 1992, Außenpolitische Bibliothek, 25-26

nule svoje operacije iz Hrvatske. Prema nekim procjenama, oko 10 do 12 hiljada pripadnika ovih grupa bilo je prisutno u Bosni i Hercegovini. Te paravojne formacije počinile su mnoge zločine u Bosni i Hercegovini, masakrirale 28 civila na Kupresu i 15 srpskih civila u selu Sijekovac (kod Bosanskog Broda). Također su poduzimale niz drugih oružanih akcija koje su rezultirale smrću civila. Koristimo ovu priliku da se prisjetimo da su JNA i njezin zapovjednik u Bosni i Hercegovini, general M. Kukanjac, javno odlikovani za svoje prethodno razumno i umjereno ponašanje od svih ljudi koji žive u Bosni i Hercegovini. Armija je u novonastaloj situaciji, također, bila suzdržana i nije izazvala niti izazvala oružane sukobe. Neistina je da je artiljerija JNA pucala na Stari grad u Sarajevu, gdje su smještene neke njene institucije i sjedište. Štaviše, tumačenja izjava generala Kukanjca je nemamjerna jer je zauzimanje položaja JNA na periferiji Sarajeva imalo za cilj sprečavanje sukoba među raznim etničkim oružanim elementima uspostavljenim protivno svim zakonskim normama. Nadalje, u posljednjih sedam dana neregularni elementi - „zelene beretke“ i HOS, napali su jedinice JNA i njihovo osoblje 26 puta. Najbrutalniji takav napad bez sumnje je bio teroristička akcija protiv kasarne JNA u Mostaru, izvedena sistemom ‘auto-bombe’, koja je rezultirala s nekoliko mrtvih i većim brojem ranjenih i sa ogromnom materijalnom štetom. (...)¹⁸

---

18 Ibid, 25-26

(...) *The actions taken by the JNA in this context were of a defensive nature and their purpose was to protect the population in the territory of Bosnia-Herzegovina from paramilitary, many of whom launched their operations from Croatia. According to some estimates, around 10 to 12 thousand members of these groups were infiltrated into Bosnia-Herzegovina. These paramilitaries committed many atrocities in Bosnia-Herzegovina, massacred 28 civilians at Kupres and 15 Serbian civilians in the village of Sijokavac (near Bosanski Brod). They also undertook a number of other armed actions resulting in deaths among civilians.*

We take this opportunity to recall that the JNA and its commander in Bosnia- Herzegovina, General M. Kukanjac, have received public acclaim for their past reasonable and moderate behaviour from all the people living in Bosnia and Herzegovina. The Army also acted with high restraint in the newly-emerged situation and did neither provoke nor cause any armed clashes, It is untrue that

Nakon što je iz Beograda stigao nezadovoljavajući odgovor, srpsko rukovodstvo i JNA su na Plenarnom zasjedanju nastavka samita u Helsinkiju 15. aprila 1992. godine osuđeni kao najodgovorniji za situaciju u Bosni i Hercegovini. Ovo je bio i prvi put da je jedna država učesnica KESS-a u zaključcima sa zasjedanja optužena za teška kršenja obaveza u okviru KESS-a. Saveznoj republici Jugoslaviji je, također, najavljen mogućnostisključenja iz KESS-a.¹⁹ U izjavi o situaciji u Bosni i Hercegovini sa ovog sastanka стоји:

Predstavnici država učesnica KESS-a, koji su se 15. aprila 1992. sastali na plenarnom zasjedanju nastavka samita u Helsinkiju,

(...) 5. Zahtijevaju povlačenje svih vojnih i paravojnih snaga koje se trenutno nalaze u Bosni i Hercegovini u države odakle potiču ili na njihove uobičajne lokacije mirovanja.

6. Osuđuju kršenje nezavisnosti i teritorijalnog integriteta i ljudskih prava u Bosni i Hercegovini od strane srpskih neregularnih snaga i Jugoslavenske narodne armije i pozivaju Vladu Srbije da prekine podršku takvim akcijama koje bi, ako se nastave, predstavljale obrazac jasnog, grubog i nepopravljivog kršenja obveza iz KESS-a.

7. Oni hitno pozivaju čelnike Srbije i Jugoslavenske narodne armije da: pokažu poštovanje nezavisnosti, poretku, teritorijalnom integritetu i legitimitetu Vlade Republike Bosne i Hercegovine; u potpunosti sarađuju zajedno s drugim stranama u sukobu podržavajući mirovne napore Ujedinjenih nacija i Evropske zajednice; pokažu spremnost za konstruktivan dijalog na Konferenciji EZ o

---

the JNA artillery fired at the Old City of Sarajevo where some of its own institutions and its headquarters are located. Moreover, the interpretations of General Kukanjac's statement are ill-intentioned since the taking of positions by JNA units on the outskirts of Sarajevo was aimed at preventing conflicts among various ethnic armed elements established contrary to all legal norms. Furthermore, in the last seven days the irregular elements- 'green berets' and HOS, have attacked the JNA units and its personnel 26 times. The most brutal such attack was no doubt the terrorist action against the JNA barrack in Mostar carried out by the 'car-bomb' system, which resulted in several dead and a larger number of wounded and in an enormous damage to property. (...)

19 Außenpolitischer Bericht 1992, III-130 der Beilagen XVIII. GP - Bericht, 108

Jugoslaviji o pravima i zaštiti pripadnika nacionalnih manjina u Srbiji, u skladu s poglavljem II nacrta Konvencije EZ.

8. Upozoravaju da nastavak sudjelovanja u KESS-u zahtijeva potpuno poštivanje svih obveza KESS-a, uključujući princip teritorijalne cjelovitosti. (...)²⁰

Na prethodno navedenom plenarnom zasjedanju KESS-a (Helsinki, 15. aprila 1992.) predstavnik Austrije Martin Vukovich (Martin Vuković) najavio je da će Austria i Mađarska pokrenuti drugu fazu mehanizma hitnosti ako bi propali pregovori koje vodi Evropska zajednica za rješenje sukoba u Bosni i Hercegovini.²¹

Zahtjev za učešće Republike Bosne i Hercegovine u KESS-u pod-

20 Dokument 52, Erklärung der KSZE-Teilnehmerstaaten zu den Ereignissen in Bosnien- Herzegovina, Helsinki, am 15. April 1992, Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten, *Österreichische außenpolitische Dokumentation Nr. 3/92*, Juli 1992, Außenpolitische Bibliothek, 27-28

The representatives of the CSCE participating States, meeting in a plenary session of the Helsinki Follow-up Meeting on 15 April 1992.

(...) 5. They demanded the withdrawal of all military and paramilitary forces currently in Bosnia-Herzegovina to their countries of origin or to their normal peacetime locations.

6. They condemned the violation by Serbian irregular forces and by the Yugoslav National Army of the independence and territorial integrity of and human rights in Bosnia-Herzegovina and urged the Government of Serbia to discontinue its support for such actions which, if continued, would constitute a pattern of clear, gross and uncorrected violation of CSCE commitments.

7. They called upon the leaders of Serbia and of the Yugoslav National Army immediately to: demonstrate respect for the independence, orders and territorial integrity and the legitimate Government of the Republic of Bosnia-Herzegovina; co-operate fully, together with other parties to the conflict, in support of the peace efforts of the United Nations and the European Community; show readiness to engage in a constructive dialogue at the EC Conference on Yugoslavia about the rights and protection of members of national minorities in Serbia, consistent with Chapter II of the EC Conference draft convention.

8. They warned that continued participation in the CSCE requires full respect for all CSCE commitments including the principle of territorial integrity. (...)

21 Österreichischen Gesellschaft für Außenpolitik und Internationale Beziehungen (1992), Österreichisches Jahrbuch für internationale Politik 1992, Wien: Böhlau, 235

nio je 21. aprila 1992. godine tadašnji bosanskohercegovački ministar vanjskih poslova Haris Silajdžić.²² U zahtjevu je navedeno:

Republika Bosna i Hercegovina formalno podnosi zahtjev da postane država učesnica Konferencije o evropskoj sigurnosti i saradnji (KESS). Evropska zajednica je 6. aprila 1992. priznala nezavisnost države.

Bosna i Hercegovina u potpunosti izražava svoju opredijeljenost za demokratske vrijednosti i posebne obveze sadržane u sporazumima o KESS-u, posebno Helsinškom završnom aktu i Pariškoj povelji. Ova je Republika spremna pridržavati se principa KESS-a i provesti obveze koje imaju sve države potpisnice KESS-a, uključujući Bečki dokument 1992. (...)²³

Bosna i Hercegovina je primljena kao država učesnica KESS-a u skladu s izjavom predsjedavajućeg na 10. sastanku Odbora visokih dužnosnika (OVD) 30. aprila 1992. godine.²⁴ U službenom aktu sa ovog sastanka stoji:

(c) Bosna i Hercegovina je primljena kao država učesnica KESS-a u skladu sa sljedećom izjavom predsjedavajućeg: "Razumijem da postoji konsenzus među nama da odmah prihvativimo Bosnu i Hercegovinu kao državu koja učestvuje u KESS-u. To razumijevanje treba biti službeno potvrđeno na sljedećoj sjednici Vijeća KESS-a."²⁵

---

22 Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE), 10-CSO/Journal No. 1, Annex 3

23 *Ibid.*

The Republic of Bosnia and Herzegovina submits formally a request for being a participating State in the Conference on Security and Co-operation in Europe (CSCE). This Republic was recognized as an independent State by the European Community on 6 April 1992.

Bosnia and Herzegovina fully expresses its commitment to the democratic values and specific obligations embodied in the CSCE agreements, and particularly the Helsinki Final Act and the Charter of Paris. This Republic is ready to adhere to CSCE principles and to implement the commitments undertaken by all CSCE signatories, including the Vienna Document 1992. (...)

24 Organization for Security and Co-operation in Europe - OSCE (2015.), Commemorative book: 40th anniversary of Helsinki Final Act, 132

25 CSCE, 10-CSO/Journal No. 1, 6

(c) Bosnia-Herzegovina was admitted as a participating State of the

Odbor visokih dužnosnika je na 13. sastanku 2. jula 1992. godine prihvatio da će doček od strane predsjednika zemlje domaćina na samitu u Helsinkiju biti priznat kao formalna potvrda članstva Bosne i Hercegovine u KESS-u.²⁶ U službenom aktu sa ovog sastanka se navodi:

Predsjedavajući je dao sljedeću izjavu: "Podrazumijeva se da će doček Bosne i Hercegovine na samitu u Helsinkiju od strane države domaćina biti priznat kao formalna potvrda o prijemu Bosne i Hercegovine kao države koja učestvuje u KESS-u, a što je predviđena izjavom predsjedavajućeg od 30. aprila 1992."²⁷

Nakon što Srbija i Crna gora nisu postupile po zahtjevima KESS-a za okončanjem agresije i poštovanjem teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine, Republika Austrija je zatražila hitno zasjedanje Odbora visokih dužnosnika KESS-a.²⁸ Drugo hitno zasjedanje Odbora visokih dužnosnika održano je 6. maja 1992. godine u Helsinkiju. Sastanak je zatražila Austrija u skladu s Mehanizmom za saradnju i konsultacije u hitnim situacijama, a zahtjev su podržale: Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Estonija, Finska, Gruzija, Njemačka, Mađarska, Latvija, Lihtenštajn, Litvanija, Malta, Norveška, San Marino, Slovenija, Turska, Ukrajina i Sjedinjene Američke Države. Odbor je 12. maja 1992. godine usvojio Deklaraciju o Bosni i Hercegovini.²⁹ Deklaracija je usvojena tako što je prvi put primjenjeno

---

CSCE in accordance with the following statement by the Chairman: "I understand that there is consensus among us to admit immediately Bosnia-Herzegovina as a participating State of the CSCE. This understanding is to be formally confirmed at the next session of the CSCE Council.

26 OSCE (2015.), Commemorative book: 40th anniversary of Helsinki Final Act, 132

27 Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE), 13-CSO/Journal No. 4, 1

The Chairman made the following Statement: "It is understood that the welcoming of Bosnia-Herzegovina at the Helsinki Summit by the President of the host country will be recognized as the formal confirmation of the admission of Bosnia-Herzegovina as a CSCE participating State foreseen by the statement of the Chairman of 30 April 1992."

28 Außopolitischer Bericht 1992, III-130 der Beilagen XVIII. GP - Bericht, 108

29 Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE),

pravilo *konsenzus minus jedan*, a „ostatak Jugoslavije“ je do daljnog suspendovan za učešće u zaključcima o jugoslovenskoj krizi.³⁰ U pometnutoj deklaraciji, između ostalog, stoji:

(...) 2. Agresija na Bosnu i Hercegovinu se nastavlja, a ciljevi postavljeni 15. aprila i 1. maja i dalje su neostvareni.

Unatoč novom sporazumu o prekidu vatre, kontinuirano se širi sukob bez presedana, uključujući i ostale dijelove teritorija bivše Jugoslavije i uključujući različite strane. Konkretno, došlo je do nemilosrdnog napada na Sarajevo i kontinuiranih borbi na drugim mjestima uz korištenje zračnih snaga i teškog naoružanja Jugoslavenske narodne armije (JNA). Posmatrač EZ je ubijen, a posmatračka misija EZ morala je obustaviti svoje aktivnosti na terenu.

(...) 4. Obrazac jasnih, grubih i neispravljenih kršenja obaveza iz KESS od strane vlasti u Beogradu i JNA sada je nepogrešivo uspostavljen. Te su se vode odvele u izolaciju. Oni snose glavnu odgovornost za eskalaciju krvoprolića i uništavanja.

5. OVD osuđuje sve te radnje, i razmotrivši situaciju na hitnom sastanku, donio je sljedeće zaključke:

(...) (iii) insistira na tome da ti elementi JNA koji se sada nalaze u Bosni i Hercegovini moraju ili biti stavljeni pod kontrolu Vlade Bosne i Hercegovine ili se povući, razoružati i raspustiti, a dok se to ne postigne, vlasti u Beogradu će biti odgovorne za njihove postupke;

(...) (ix) odlučuje, primjenjujući stav 16. Praškog dokumenta o dalnjem razvoju institucija i struktura KESS-a, da će se s obzirom na jasna, gruba i neispravljena kršenja obveza KESS-a poduzeti odgovarajuće mjere u vezi s krizama do 30. juna u nedostatku pristanka delegacije Jugoslavije. (...)³¹

CSO/2-EM/Journal/Corr., 1-2

30 Außenpolitischer Bericht 1992, III-130 der Beilagen XVIII. GP - Bericht, 108

31 CSCE, CSO/2-EM/Journal/Corr., Annex

(...) 2. *The aggression against Bosnia-Herzegovina continues and the objectives set on 15 April and 1 May still remain unattained.*

Despite a new agreement on a cease-fire, there has been a continuous extension of the conflict on an unprecedented scale including to other parts of the territory of the former Yugoslavia and involving

Odlukom Odbora visokih dužnosnika od 8. jula 1992. godine jugo-slovenskim predstavnicima uskraćeno je učešće na samitima u Helsinkiju i svim budućim sastancima KESS-a. Ova takozvana suspenzija prvo je donesena do 14. oktobra 1992. godine, a potom je na neodređeno produžena.³² U odluci Odbora visokih zvaničnika od 8. jula 1992. stoji:

1. Pozivajući se na odluku OVD od 12. maja 1992. (Srbija i Crna Gora) i u svjetlu izjave vlasti Jugoslavije (Srbije i Crne Gore), odlučeno je da nijedan predstavnik Jugoslavije neće biti prisutan na samitu KESS-a u Helsinkiju ili na bilo kojim narednim sastancima KESS-a do 14. oktobra 1992.³³

---

different parties. In particular, there has been a relentless attack on Sarajevo and continuous fighting elsewhere with the use of air force and heavy weaponry by the Yugoslav National Army (JNA). An EC observer was killed and the EC Monitor Mission had to suspend its activity on the ground.

(...) 4. The pattern of clear, gross and uncorrected violations of CSCE commitments by the authorities in Belgrade and by the JNA is now unmistakably established. Those leaders have driven themselves into isolation. It is they who bear the prime responsibility for the escalation of bloodshed and destruction.

5. The CSO condemns all these acts and, having considered the situation in its Emergency Meeting, has thus come to the following conclusions:

(...) (iii) insists that those elements of the JNA now in Bosnia-Herzegovina must either be subject to the authority of the Government of Bosnia-Herzegovina or else withdrawn or disarmed and disbanded, and until this is achieved will hold the authorities in Belgrade responsible for their actions;

(...) (ix) decides, in application of paragraph 16 of the Prague Document on Further Development of CSCE Institutions and Structures, that in view of clear, gross and uncorrected violations of CSCE commitments appropriate action on matters relating to the crisis will until 30 June be taken in the absence of the consent of the delegation of Yugoslavia.

32 Außenpolitischer Bericht 1992, III-130 der Beilagen XVIII. GP - Bericht, 108

33 Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE), 13-CSO/Journal No. 7, Annex

1. With reference to the decision of the CSO of 12 May 1992, (Serbia and Montenegro) and in the light of the statement by the authorities of Yugoslavia (Serbia and Montenegro), it is decided

Austrija se uključila sa svojim carinskim službenicima u Komisiji za podršku provođenju sankcija (protiv Srbije i Crne Gore) u Rumuniji. Ovakve misije provodili su zajedno KESS i EZ u svim susjednim zemljama Srbije i Crne Gore. Oni su trebali davati savjetodavnu potporu u nadgledanju provođenja embarga protiv Srbije i Crne Gore. Uz pomoć međunarodnog komunikacijske mreže provjeravaju se sumnjive dostave dobara i na taj način se sprečava zaobilaženje sankcija. U centar ove mreže u Bruxellesu (Brisel) je poslan i carinski stručnjak iz Austrije.³⁴

U okviru KESS-a, uz snažnu podršku Austrije, početkom septembra 1992. godine u Bosnu i Hercegovinu je upućena Izvještajna komisija na čelu sa sir Johnom Thomsonom (Džon Tomson). Iako se ova komisija bavila općenito situacijom ljudskih prava, ipak je posebna pažnja posvećena pitanjima o stanju u logorima. Izvještaj Thomsonove misije sadrži opsežnu dokumentaciju o logorima i bio je povod da se pojačaju napori za oslobođanje logoraša. Prvi uspjeh ovoga vidljiv je u raspuštanju logora Trnopolje.³⁵

Rat u Bosni i Hercegovini bio je centralna tema i samita ministara vanjskih poslova KESS-a u Štokholmu 14. i 15. decembra 1992. godine. Pokazalo se da je sve više država razumjelo da dosadašnja sredstva pritiska na Srbiju i Crnu Goru ne daju rezultate koji bi doveli do zaustavljanja krvopolića u Bosni i Hercegovini. Međutim, ipak se mnoge zemlje učesnice nisu htjele upustiti u uvođenje dodatnih sredstava pritiska protiv Srbije, argumentirajući da to treba prepustiti drugim međunarodnim organizacijama kao što su Ujedinjene nacije ili NATO. Bosanskohercegovački ministar vanjskih poslova Haris Silajdžić upozorio je da međunarodna zajednica, u okviru sistema kolektivne sigurnosti odbija Bosni i Hercegovini da omogući pravo na individualnu i kolektivnu samoodbranu. Silajdžić je također naveo da Izjava o Jugoslaviji samita Vijeća KESS-a iz Stockholma ne bi imala smisla ako se u njoj ne bi zatražilo podizanje embarga na naoružanje za Bosnu i Hercegovinu od Vijeća sigurnosti UN-a. Bosna i Hercegovina je

---

that no representative of Yugoslavia will be present at the CSCE Summit in Helsinki or at any subsequent meetings of the CSCE until 14 October 1992.

34 Außenpolitischer Bericht 1992, III-130 der Beilagen XVIII. GP - Bericht, 110

35 Dokument 63, *Österreichische außenpolitische Dokumentation Nr. 4-5/93*, 103

uspjela na kraju uz snažnu podršku Austrije i Turske da dođe do kompromisnog rješenja u kojem se pitanje podizanja embarga kao hitna stvar treba razmatrati u Vijeću sigurnosti UN-a.³⁶ U odlukama sa ovog samita stajalo je i ovo:

9. Ministri su, pozivajući se na zahtjeve nekih država da Ujedinjene nacije razmotre ukidanje embarga na oružje protiv Vlade Bosne i Hercegovine, podsjetili na rezoluciju 713 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija i preporučili da ovo pitanje i dalje bude razmatrano kao pitanje od značaja za Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija.³⁷

Izvještajna misija koja je poslana u Hrvatsku u skladu sa mehanizmom ljudske dimenzije KESS-a, a čiji je član bio i zamjenik generalnog sekretara austrijskog ministarstva vanjskih poslova Helmut Türk (Tirk), predložila je da se osnuje *ad hoc* tribunal koji će se baviti ozbiljnim kršenjima međunarodnog humanitarnog prava u bivšoj Jugoslaviji, a saglasnost za ovo su dale Hrvatska i Bosna i Hercegovina. Grupa *Prijatelji Bosne i Hercegovine* u okviru KESS-a, uključujući Austriju (zajedno s Njemačkom i Kanadom), na sastanku Vijeća ministara vanjskih poslova KESS-a u Stockholm (14. i 15. decembra 1992.) osigurala je da se uspostavljanje takvog suda ne mora nužno odvijati u okviru Ujedinjenih nacija. Jer brzo donošenje odgovarajuće odluke u okviru Ujedinjenih nacija teško se činilo realnim.³⁸ Na sastanku Vijeća KESS-a u Stockholmu zaključeno je sljedeće:

14. Ministri su pozdravili ponudu izvjestioca o Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, u okviru Moskovskog mehanizma za ljudsku dimenziju, da dorade svoje prijedloge o praktičnoj provedbi principa lične odgovornost, uključujući mogućnost osnivanja *ad hoc* tribunala, i da to učine kroz stalne konsultacije s Komisijom stručnjaka uspostavljenom na osnovu Rezolucije 780 Vijeća sigurnosti.³⁹

36 Außenpolitischer Bericht 1992, III-130 der Beilagen XVIII.
GP - Bericht, 110

37 Bloed, A., CSCE: *analysis and basic documents*, 1972-1993,
847-851

38 Dokument 63, *Österreichische außenpolitische Dokumentation*
Nr. 4-5/93, 106

39 Bloed, A., CSCE: *analysis and basic documents*, 1972-1993,

Na svim svojim sastancima u toku 1993. godine Odbor visokih dužnosnika KESS-a je potvrdio da se političko rješenje sukoba u Bosni i Hercegovini mora zasnivati na principima Londonske konferencije, a što posebno uključuje poštivanje suvereniteta i teritorijalnog integriteta, poštivanje ljudskih prava i Prava nacionalnih manjina kao i nedopustivost prihvatanja silom oduzetog teritorija. Nakon odbijanja Vance-Owenovog sporazuma od strane bosanskih Srba, Odbor visokih dužnosnika je na 21. sastanku (od 26. do 28. aprila 1993) zatražio strožije sankcije protiv Savezne republike Jugoslavije (Srbije i Crne Gore) u skladu s glavom VII Povelje Ujedinjenih nacija.⁴⁰ U završnoj izjavi sa ovog sastanka stoji:

Usvajanjem rezolucije 820 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija, naše vlade se zalažu za značajno proširenje sankcija protiv Srbije i Crne Gore i za povećanje ekonomskog pritiska na Srbiju boljom provedbom svih postojećih sankcija i pružanjem sveobuhvatne pokrivenosti svih riječnih, željezničkih i cestovnih prijelaza u Srbiju i Crnu Goru. Pretovari na Dunavu bit će dopušteni samo u skladu s uslovima utvrđenima u ovoj rezoluciji. Jačanje finansijskih sankcija daljnji je ključni korak. Odbor visokih dužnosnika podržao je 22. aprila odluku Bečke grupe Odbora visokih dužnosnika o proširenju obima misija za pomoć u sankcijama i za povećanje tehničke pomoći državama domaćinima misija za pomoć u sankcijama.⁴¹

847-851

14. *The Ministers welcomed the offer of the rapporteurs on Croatia and Bosnia-Herzegovina under the Moscow Human Dimension Mechanism to refine their proposals on making the principle of personal accountability effective, including the possibility of the establishment of an ad hoc tribunal, and to do so through continuing consultations with the Commission of Experts established pursuant to Security Council resolution 780 (1992).*

40 Außenpolitischer Bericht 1993, Bericht des Bundesministers für auswärtige Angelegenheiten, III-179 der Beilagen XVIII. GP - Bericht, 85

41 Bloed, A., CSCE: *analysis and basic documents*, 1972-1993, 1005-1006

With the adoption of United Nations Security Council resolution 820, our governments are committed to a substantial expansion of sanctions against Serbia and Montenegro and to increase the economic pressure on Serbia by improving implementation

Ukidanje embarga Ujedinjenih nacija na oružje Bosni i Hercegovini, kako su to zatražile Austrija, Turska i druge države, dosljedno je odbijano prije svega od Francuske i Velike Britanije.⁴² U kontekstu navedenog, Odbor visokih dužnosnika KESS-a je na 21. sastanku (od 26. do 28. aprila 1993) usvojio sljedeće:

Odbor viših dužnosnika skrenuo je pažnju na nekoliko koraka od najvećeg značaja koji bi se mogli poduzeti na osnovu postojećih odluka Ujedinjenih nacija za pružanje hitne podrške Bosni i Hercegovini:

- uspostaviti zaštićene zone;
- staviti teško naoružanje pod međunarodnu kontrolu;
- raspoređivanje posmatrača Ujedinjenih nacija duž granica Bosne i Hercegovine.

Budući da narodu Bosne i Hercegovine prijeti nestanak, pooštene mjere u skladu s poglavljem VII Povelje Ujedinjenih nacija imaju visoko mjesto na međunarodnom planu. Nije isključena mogućost daljnog djelovanja pod okriljem Ujedinjenih nacija, uključujući ukinjanje embarga na oružje protiv Vlade Bosne i Hercegovine.⁴³

---

by all of the existing sanctions and by ai providing comprehensive coverage of all river, rail and road crossings into Serbia and Montenegro. Transshipments on the Danube will only be permitted according to the terms laid down in this resolution. Strengthening of financial sanctions is a further essential step. The CSO endorsed the 22 April decision by the CSO Vienna Group to expand the size of Sanctions Assistance Missions and to increase technical assistance to States hosting Sanctions Assistance Missions.

42 Außenpolitischer Bericht 1993, III-179 der Beilagen XVIII. GP - Bericht, 85

43 Bloed, A., CSCE: *analysis and basic documents*, 1972-1993, 1005
The Committee of Senior Officials drew attention to several steps of utmost importance which could be taken on the basis of existing United Nations decisions to provide urgent support to Bosnia-Herzegovina:

-establish safe areas;
-put heavy weaponry under international control;
-place United Nations observers along the Bosnia and Herzegovina borders.

Since the people of Bosnia-Herzegovina are threatened with extinction tougher measures under Chapter VII of the United Nations Charter

Slanjem misija za podršku provođenja sankcija u sve susjedne zemlje Srbije i Crne Gore, KESS je i u toku 1993. godine dao značajan doprinos provođenju sankcija Ujedinjenih nacija. Austrija je uputila šest carinskih službenika za misiju podrške provedbi sankcija koja djeluje u Rumuniji i jednog carinskog službenika u koordinacijski centar u Bruxellesu.⁴⁴

Washingtonskim sporazumom (mart 1994.) predviđeno je imenovanje tri ombudsmena od strane KESS-a, koji će stupiti na dužnost u januaru 1995. godine. S ciljem pružanja logističke i tehničke podrške ombudsmenima u Sarajevu je u oktobru 1994. godine uspostavljena misija KESS-a. Zadatak ove misije je, također, i izvještavanje o pitanjima ljudske dimenzije u Bosni i Hercegovini.⁴⁵

Samit KESS-a u Budimpešti 6. decembra 1994. godine okončan je političkom rezolucijom, a učesnici su, između ostalog, donijeli zaključak da KESS preraste u Organizaciju za evropsku sigurnost i saradnju (OESS). Predsjednik Klestil je na kraju ovog zasjedanja KESS-a pred novinarima istakao žaljenje što nije postignut zajednički stav o situaciji u Bosni i Hercegovini, iako je ova država bila glavna tema samita. Ministar vanjskih poslova Austrije Alois Mock je, također, u kontekstu završetka zasjedanja KESS-a istakao da međunarodne organizacije očito gube kredibilitet po pitanju situacije u Bosni i Hercegovini.⁴⁶

U Mirovnom sporazumu za Bosnu i Hercegovinu iz Daytonu neki zadaci civilne i vojne prirode povjereni su Organizaciji za evropsku saradnju i sigurnost. Najveći dio odnosio se na pripremu i održavanje slobodnih izbora (oktobar 1996.). OESS je trebao odrediti tačno vrijeme izbora, pomoći u stvaranju potrebnih društvenih uslova, imenovati šefa izborne komisije i konačno organizirati nadgledanje izbora. Uz to, zajedno s drugim međunarodnim

---

are high on the international agenda. No option for further action under United Nations auspices is ruled out, including the lifting of the arms embargo against the Government of Bosnia-Herzegovina.

44 Außopolitischer Bericht 1993, III-179 der Beilagen XVIII. GP - Bericht, 87

45 Außopolitischer Bericht 1994, Bericht des Bundesministers für auswärtige Angelegenheiten, III-25 der Beilagen XIX. GP - Bericht, 85

46 Österreichischen Gesellschaft für Außenpolitik und Internationale Beziehungen (1994), *Österreichisches Jahrbuch für internationale Politik 1994*, Wien: Böhlau, 321-322

organizacijama, pozvan je da preispita poštivanje ljudskih prava. U pogledu pregovora o mjerama izgradnje povjerenja i sigurnosti, kao i kontroli naoružanja, strane mirovnog sporazuma složile su se da ih provodu pod pokroviteljstvom OESS-a. Na Vijeću ministara u Budimpešti, OESS-ovi ministri vanjskih poslova odlučili su se za provedbu tih zadataka. Uspostavili su misiju u Bosni i Hercegovini sa preko 200 članova raspoređenih u sarajevskom sjedištu i 30 regionalnih ureda širom zemlje. Ovo se smatra najvećom misijom u historiji KESS-a/OESS-a do tada. Predsjedavajući OESS-a (Mađarska 1995. i Švicarska 1996.) dobili su ovlasti potrebne za provedbu pomenutih zadataka. Imenovani šef misije Amerikanac Robert Frowick (Frovik) dobio je sljedeće ovlasti: određivanje datuma izbora, imenovanje ombudsmana za ljudska prava (GretHaller iz Švajcarske) i imenovanje posrednika za vojne pregovore (Istvan-Gyarmati iz Mađarske za pregovore unutar Bosne i Hercegovine, a VigleikEide iz Norveške za pregovore tri države potpisnice). Na sastanku Vijeća ministara u Budimpešti, austrijska državna sekretarka Benita Ferrero-Waldner (Ferero-Valdner) pozdravila je odluke OESS-a za Bosnu i Hercegovinu i izrazila spremnost Austrije da učini sve što je moguće kako bi pomogla u njihovom izvršavanju. Posljednji spomenuti pregovori započeli su u januaru 1996. godine na poziv Austrije u Beču. Dodijeljen je i austrijski stručnjak za podršku posrednicima. Austrija je, također, ponudila da pošalje stručnjake u misiju u Bosni i Hercegovini.⁴⁷

---

⁴⁷ Außenpolitischer Bericht 1995, Bericht des Bundesministers für auswärtige Angelegenheiten, III-28 der Beilagen XX. GP - Berich, 56-57

Zaključak

Republika Austrija je pokrenula u korist Bosne i Hercegovine mehanizme u hitnim slučajevima KESS-a s obzirom da se ova država odmah nakon međunarodnopravnog priznanja suočila sa agresijom. Također je zahtjevala hitna zasjedanja organa KESS-a, te je slala *ai-de-mémoire* tražeći objašnjenje stanja u Bosni i Hercegovini od službenog Beograda.

Shodno ovom angažmanu Republike Austrije na organima KESS-a doneseno je više deklaracija kojima se zahtijeva prekid agresije na Bosnu i Hercegovinu, te se konstatiuje da faktičko stanje stečeno silom neće biti priznato. Austrija je također učestvovala u misijama KESS-a/OESS-a, odnosno poslala je svoje državljane da obavljaju dužnosti u okviru zajedničkih aktivnosti ove organizacije.

Na organima KESS-a Austrija je tražila i da se osnuje *ad hoc* tribunal koji će se baviti kršenjima međunarodnog humanitarnog prava u bivšoj Jugoslaviji. Republika Austrija se također angažovala i na provođenju obaveza koje je OESS preuzeo shodno Općem okvirnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini.

Shodno analizi akata usvojenih u institucijama KESS-a/OESS-a, te pregleda zaključaka sa zasjedanja organa i samita ove evropske regionalne međunarodne organizacije, možemo zaključiti da se Republika Austrija dosljedno pridržavala principa međunarodnog prava. Svojim inicijativama Austrija je nastojala podržati Bosnu i Hercegovinu (koja se kao tek međunarodnopravno priznata država suočavala sa snažnom agresijom) na način da se primjene međunarodnopravni principi, te da u konačnici to dovede do okončanja rata. Poseban angažman vidljiv je u podršci civilnom stanovništvu koje je patilo zbog posljedica rata.

LITERATURA

Pravni akti

1. Außenpolitischer Bericht 1992, Bericht des Bundesministers für auswärtige Angelegenheiten, III-130 der Beilagen XVIII. GP - Bericht
2. Außenpolitischer Bericht 1993, Bericht des Bundesministers für auswärtige Angelegenheiten, III-179 der Beilagen XVIII. GP - Bericht
3. Außenpolitischer Bericht 1994, Bericht des Bundesministers für auswärtige Angelegenheiten, III-25 der Beilagen XIX. GP - Bericht
4. Außenpolitischer Bericht 1995, Bericht des Bundesministers für auswärtige Angelegenheiten, III-28 der Beilagen XX. GP - Bericht
5. Charter of the United Nations, *The International Law Quarterly*, Vol. 1, No. 1/1947
6. Dokument 50, Aide-Mémoire Österreichs und Ungarns mit dem Ersuchen um Informationen entsprechend Anhang 2 der Zusammenfassung der Schlußfolgerungen von Berlin 1991, Helsinki, am 10. April 1992, Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten, *Österreichische außenpolitische Dokumentation Nr. 3/92*, Juli 1992, Außenpolitische Bibliothek
7. Dokument 51, Aide-Mémoire Jugoslawiens in Beantwortung des Ersuchens Österreichs und Ungarns (Dokument 50), Helsinki, am 12. April 1992, Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten, *Österreichische außenpolitische Dokumentation Nr. 3/92*, Juli 1992, Außenpolitische Bibliothek
8. Dokument 52, Erklärung der KSZE-Teilnehmerstaaten zu den Ereignissen in Bosnien- Herzegovina, Helsinki, am 15. April 1992, Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten, *Österreichische außenpolitische Dokumentation Nr. 3/92*, Juli 1992, Außenpolitische Bibliothek

9. Dokument 63, Schriftliche parlamentarische Anfrage an den Bundesminister für auswärtige Angelegenheiten, Dr. Alois Mock, betreffend Kriegsverbrechen in Bosnien-Herzegowina, Wien, am 19. April 1993, Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten, *Österreichische außenpolitische Dokumentation Nr. 4-5/93*, Dezember 1993, Außenpolitische Bibliothek

Knjige, udžbenici i priručnici

1. Bloed, A. (1993), *The Conference on Security and Co-operation in Europe: analysis and basic documents, 1972-1993*, Dordrecht/Boston/London: Kluwer Academic Publishers
2. Bundesministerium für Auswärtige Angelegenheiten, *Österreichische außenpolitische Dokumentation: Texte und Dokumente*, Wien, Bundesministerium, 1990-1997
3. Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten, *Österreichische außenpolitische Dokumentation Nr. 3/92*, Juli 1992, Außenpolitische Bibliothek, Wien
4. Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten, *Österreichische außenpolitische Dokumentation Nr. 4-5/93*, Dezember 1993, Außenpolitische Bibliothek, Wien
5. Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE), 10-CSO/Journal No. 1, Annex 3
6. Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE), 13-CSO/Journal No. 4, 1
7. Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE), 13-CSO/Journal No. 7, Annex
8. Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE), CSO/2-EM/Journal/Corr.,
9. Čehulić Vukadinović, Lidija (2016) *Uvod u međunarodne organizacije*, Zagreb, Podgorica: Politička kultura, CID
10. Degan, Vladimir Đuro (2006), *Međunarodno pravo*, Rijeka: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci

11. Dimitrijević, Vojin, Račić, Obrad, Đerić, Vladimir, Papić, Tatjana, Petrović, Vesna, Obradović, Saša (2007), *Osnovi međunarodnog javnog prava*, Beograd: Beogradski centar za ljudska prava
12. Hajdarević, Muhamed (2007), *Enciklopedijski rječnik diplomacije i međunarodnih odnosa: englesko-francusko-bosanski*, Sarajevo: Connectum
13. Organization for Security and Co-operation in Europe - OSCE (2015.), Commemorative book: 40th anniversary of Helsinki Final Act
14. Österreichischen Gesellschaft für Außenpolitik und Internationale Beziehungen (1992), *Österreichisches Jahrbuch für internationale Politik 1992*, Wien: Böhlau
15. Österreichischen Gesellschaft für Außenpolitik und Internationale Beziehungen (1994), *Österreichisches Jahrbuch für internationale Politik 1994*, Wien: Böhlau
16. Softić, Sakib (2012.), *Međunarodno pravo*, Sarajevo: DES d.o.o.

SUPPORT OF THE REPUBLIC OF AUSTRIA TO BOSNIA AND HERZEGOVINA WITHIN THE CSCE/OSCE IN THE PERIOD 1992-1995

Ahmed Omerović, PhD

Ministry of Education and Science of Tuzla Canton

e-mail: ahmed.omerovic@yahoo.com

SUMMARY

This article presents the support of the Republic of Austria to Bosnia and Herzegovina with in the CSCE/OSCE. Namely, after international recognition in 1992, Bosnia And Herzegovina faced strong aggression. And the support provided by the Republic of Austria to Bosnia and Herzegovina was based on international legal principles.

Many decisions regarding the situation in Bosnia and Herzegovina were made at the sessions of the CSCE/OSCE bodies. In this context, Austrian officials advocated-support for Bosnia and Herzegovina during discussions with OSCE/OSCE bodies. In formal terms, Austria has launched a number of CSCE/OSCE mechanisms to highlight the on going war against Bosnia and Herzegovina and its consequences for the civilian population.

The goals of Austria's engagement in favor of Bosnia and Herzegovina with in the CSCE/OSCE were: to reduce the suffering of the civilian population due to aggression, to stop the destruction of BiH statehood and to end the war with a peaceagreement. All the stated goals for which the Republic of Austria advocated were in accordance with international law. The Republic of Austria also contributed to the missions of the organization in Bosnia and Herzegovina.

Following the achievement of the General Framework Agreement for Peace in Bosnia-and Herzegovina in 1995, the Republic of Austria supported the implementation of civilian and military tasks entrusted to the OSCE.

Keywords: International law, international relations, international organisations, CSCE, OSCE, Republic of Austria, Bosnia and Herzegovina